

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕМІЩЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
Викладач	ОРЛИК Василь Михайлович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	095 423 95 95
E-mail:	orlykvm@kntu.kr.ua
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 3. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua ; у режимі відеоконференцій Zoom.
Пререквізити	Потребує базових знань з історії матеріальної культури

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Експертиза культурних цінностей при переміщенні через державний кордон» є формування у здобувачів другого рівня вищої освіти необхідного обсягу цілісних, системних знань з питань експертизи культурних цінностей при переміщенні через державний кордон, сформувати у здобувачів знання про правові основи та порядок переміщення через митний кордон України культурних цінностей, діяльність суб'єктів які забезпечують проведення експертизи культурних цінностей при переміщенні через державний кордон.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: засвоїти теоретичні основи експертизи культурних цінностей при переміщенні через державний кордон. Одним з головних завдань курсу є формування в майбутніх істориків важливості розуміння діяльності суб'єктів які забезпечують проведення експертизи культурних цінностей при переміщенні через державний кордон.

2. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- термінологію з проблематики переміщення через митний кордон України культурних цінностей;
- нормативно-правове регулювання переміщення через митний кордон України культурних цінностей;
- особливості організації діяльності суб'єктів які забезпечують проведення експертизи культурних цінностей при переміщенні через державний кордон;

уміти:

- чітко і логічно відтворювати базові знання з питань переміщення через митний кордон України культурних цінностей;
- брати участь у дискусіях з питань експертизи культурних цінностей при переміщенні через державний кордон, формулювати та відстоювати власну позицію з обговорюваних проблем;
- володіти категоріально-понятійним апаратом;
- вести пошукову роботу, а також здійснювати наукові дослідження з проблематики експертизи культурних цінностей при переміщенні через державний кордон;

набути соціальних навичок (soft skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотукаїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ; Положення про організацію вивчення вибіркокових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Правова основа переміщення через митний кордон України культурних цінностей

Тема 1. Предмет, мета і завдання курсу. Нормативно-правове регулювання переміщення через митний кордон України культурних цінностей.

Тема 2. Поняття та класифікація культурних цінностей.

Змістовий модуль 2. Порядок переміщення через митний кордон України культурних цінностей

Тема 3. Підстави переміщення через митний кордон України культурних цінностей.

Тема 4. Суб'єкти, які приймають участь при переміщенні через митний кордон України культурних цінностей.

Тема 5. Митні процедури під час переміщення через митний кордон України культурних цінностей.

Змістовий модуль 3. ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Тема 6. Принципи переміщення через митний кордон України культурних цінностей. Види державної експертизи культурних цінностей для переміщення через митний кордон України культурних цінностей.

Тема 7. Відповідальність у сфері правовідносин щодо переміщення через митний кордон України культурних цінностей.

Тема 8. Досудові та судові заходи захисту прав на переміщення через митний кордон України культурних цінностей.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

Основна

1. Артюх Т.М. Експертна оцінка предметів декоративно-прикладного мистецтва, що мають історико-культурну значущість. *Вісн. Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв*. 2002. №12. С. 54-61.
2. Ангеловська О.С. Відповідальність за порушення законодавства України про переміщення культурних цінностей. *Правові новели*. 2020. № 12. Т. 2. С. 35–41.
3. Ангеловська О.С. Контроль за переміщенням культурних цінностей через митний кордон України. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2020. № 4(70). Т. 2. С. 27–33.
4. Ангеловська О.С. Порядок переміщення через митний кордон України культурних цінностей. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. Т. 2. С. 72–79.
5. Дубініна А. А., Сорокіна С. В., Зельніченко О. І. Митна справа: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 320 с.
6. Калашнікова О.Л. Основи мистецтвознавчої експертизи та вартісної оцінки культурних цінностей: Підручник. К.: Знання, 2006. 479с.
7. Пилипенко В.П. Захист культурних цінностей в Україні у зв'язку із російською агресією. *Юридичний науковий електронний журнал*. №4. 2025. С.432 – 437. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2025/105.pdf

Додаткова

1. Артюх Т.М., Могилевський В.Ю. Шляхи покращення експертної оцінки та стану збереження культурно-мистецьких цінностей і антикваріату. *Сучасні проблеми товарознавства : Зб. наук. пр.* К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. С. 59-64.
2. Індутний В.В. Контраверсія у класифікації і оцінці культурних цінностей. *Коштовне та декоративне каміння*. 2004. №2 (36). с. 3-17.
3. Коваленко О.В. Наближення законодавства України до Законодавства Європейського союзу у сфері збереження культурних цінностей. *Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції «Нормативні, управлінські та міжнародні аспекти соціально-економічного розвитку»* (Львів, 24-25 жовтня 2014року) / ГО «Львівська економічна фундація». У 3-х частинах. Львів: ЛЕФ, 2014. Ч. 3. С. 102–105.
4. Коваленко О.В. Науково уніфікований паспорт культурних цінностей як основний обліковий документ. *Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції: Моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів*. (Львів, 27-28 лютого 2015року) / ГО «Львівська економічна фундація». У 2-х частинах. Львів: ЛЕФ, 2015. Ч. 2. С. 84–86.
5. Коваленко О.В. Особливості облікового процесу культурних цінностей. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. Херсон: ХДУ, 2015. № 11, Ч. 3. С. 151–154.

6. Коваленко О.В. Сучасні теоретичні підходи до класифікації культурних Цінностей. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. Херсон: ХДУ, 2014. № 7. Ч 5.С. 125–127.

7. Кофанова О.С. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинних посягань на культурні цінності: Метод. реком. К., 2006.

8. Пивовар І. В. Окремі аспекти дослідження поняття «культурні цінності». *Право і суспільство*. 2008. № 6. С. 144–149.

9. Процюк О. Контрабанда культурних цінностей: проблеми кваліфікації. *Підприємництво, держава і право*. 2003. № 8. С.89-91.

10. Штефан О. Деякі аспекти охорони прав на твори образотворчого та ужиткового мистецтва. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2007. № 2. С. 27–31.

Нормативно-правові акти.

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. № 30. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Митний Кодекс України: Закон України від 13.03.2012р. N 4495- VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Всесвітня поштова конвенція 11.10.2012 р. Міжнародний документ Верховна Рада України. База «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/055_001-12#Text
4. Деякі питання охорони та збереження об'єктів всесвітньої спадщини : Постанова КМУ від 24.07.2019 № 805. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP190805?an=82>
5. Договір про захист художніх і наукових закладів та історичних пам'яток (Пакт Реріха): Міжнародний документ від 15.04.1935 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_191#Text
6. Інструкція про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України, затвердженої наказом Міністерства культури і мистецтв України від 13.07.1998 р. № 325. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0496-98#Text>
7. Інструкція про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України, затверджена наказом Мінкультури України від 22.04.2002 р. № 258. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0571-02#Text>
8. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення загальнодержавних заходів у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики: затв. Постановою КМУ від 18 квітня 2018р. №338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/338-2018-%D0%BF#Text>
9. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей: Закон України від 21 вересня 1999р. №1068. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-14#Text>
10. Про викрадені або незаконно вивезені культурні цінності: Конвенція ЮНІДРУА від 24.06.1995р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_590#Text
11. Про затвердження Положення про Державний реєстр національного культурного надбання: постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.1992р. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-92-%D0%BF#Text>
12. Про затвердження Положення про Музейний фонд України: постанова Кабінету Міністрів України від 20.07.2000р. №1147/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text>
13. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення: постанова КМ України від 26.08.2003р. № 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1343-2003-%D0%BF#Text>

14. Про затвердження форм облікової картки та паспорта об'єкта культурної спадщини: Наказ Міністерства культури України від 13.05.2004р. № 295/104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0693-04#Text>
15. Про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту: Гаазька конвенція від 14.05.1954р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_722#Text
16. Про культуру: Закон України від 14.12.2010р. № 2778. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17/ed20101214#Text>
17. Про музеї та музейну справу: Закон України від 29.06.1995р. № 249/95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>
18. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 4.12.1993р. № 3814-XII/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text>
19. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.06.2000р. № 1805-III. (Редакція від 31.10.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
20. Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним: постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.1998р. № 1340. (Редакція від 05.09.2025) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1340-98-%D0%BF#Text>
21. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001р. № 2658-III. Редакція від 01.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> – каталог національних бібліотек країн світу
4. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> – каталог електронних бібліотек України
5. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> – енциклопедії та словники
6. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> – електронні наукові видання НБУ ім.В.І.Вернадського.
7. <https://zakon.rada.gov.ua/> - Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України.